

۱۲۵۵ معاونت پژوهش

سرشناسه:	همایش ملی حوزه انقلابی (۱۳۹۵: قم)
عنوان و نام پدیدآور:	مجموعه مقالات همایش ملی حوزه انقلابی ۱: (مقالات برگزیده) / جمعی از نویسندگان؛ [برگزارکننده مجمع طلاب و فضلاء مسجد سلیمان مقیم قم].
مشخصات نشر:	قم: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی (ع)، ۱۳۹۶ -
مشخصات ظاهری:	ج. ۲: ۳-۳۲۷-۴۲۹-۶۰۰-۹۷۸
شابک:	فیبیا
وضعیت فهرست نویسی:	ج. ۲ (چاپ اول: ۱۳۹۶) (فیبیا).
یادداشت:	کتابنامه
یادداشت:	حوزه‌های علمیہ -- ایران -- کنگره‌ها
موضوع:	Islamic theological seminaries -- Iran -- Congresses*
موضوع:	روحانیت -- ایران -- فعالیت‌های سیاسی -- کنگره‌ها
موضوع:	Clergy -- Political activity -- Iran -- Congresses
موضوع:	مجمع طلاب و فضلاء مسجد سلیمان مقیم قم
شناسه افزوده:	جامعه المصطفی (ع) العالمیة. مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی (ع)
شناسه افزوده:	Almustafa International University/Almustafa International
شناسه افزوده:	Translation and Publication center
رده بندی کنگره:	۱۳۹۶ / ۴ / ۸۸۴ BPV
رده بندی دیویی:	۲۹۷ / ۰۷۱
شماره کتابشناسی ملی:	۴۶۱۲۵۷۳

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

مجموعه مقالات همایش ملی حوزه انقلابی (۲): «مقالات برگزیده»

چاپ اول: ۱۳۹۶ ش / ۴۳۹ اق

ناشر: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی (ع)

● چاپ: نارنجستان ● قیمت: ۱۶۰۰۰۰ ریال ● شمارگان: ۳۰۰ نسخه

مراکز پخش

◀ ایران، قم، خیابان معلم غربی (حجتیه)، نبش کوچه ۱۸؛

تلفن: ۰۲۵ ۳۷۸۳۹۳۰۵ / (داخلی ۱۰۵) / تلفکس: +۹۸ ۲۵ ۳۷۸۳۶۱۳۴

◀ ایران، قم، بلوار محمدامین، سه راه سالاریه. تلفن: ۰۲۵ - ۳۲۱۳۳۱۰۶

◀ ایران، قم، مجتمع ناشران، طبقه سوم واحد ۳۰۸. تلفن: ۰۲۵-۳۷۸۴۲۴۰۲

 <http://buy-pub.miu.ac.ir/>

 https://telegram.me/pub_almostafa

 <http://pub.miu.ac.ir>

 miup@pub.miu.ac.ir

باسپاس از دست اندرکارانی که ما را در تولید این اثر یاری رساندند.

- مدیر انتشارات: مرتضی محمدعلی نژاد شانی
- مدیر تولید: جعفر قاسمی ابهری
- ناظر فنی: محمدباقر شکری
- ویرایش: گروهی از ویراستاران زیر نظر سید علی شاه‌چراغ
- ناظر گرافیک: مسعود مهدوی
- ناظر چاپ: نعمت‌الله یزدانی
- صفحه آرا: هادی عبدالمالکی

مجموعه مقالات همایش ملرحوزه (تقدیر ۲)

«مقالات برگزیده»

مجمع طلاب و فضلاء مسجد سلیمان مقیم قم؛ با مشارکت و همکاری

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه؛ مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران؛ جامعة المصطفیٰ ﷺ العالمية؛ جامعة الزهراء ﷺ؛ مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی ﷺ؛ مؤسسه آموزش عالی اخلاق و تربیت؛ مدیریت پژوهش و تحقیقات کاربردی روحانیت؛ مجمع نمایندگان طلاب و فضلاء حوزه علمیه قم.

اعضای شورای سیاست‌گذاری

حجج الاسلام والمسلمین: سید حسن ربانی؛ حسین بهرامی؛ ولی‌الله هاشم‌پور؛ علی‌همت بناری؛ عبدالمجید نمازی؛ مرتضی طاهری؛ هادی کیانپور؛ لطف‌الله سجادمش؛ علیرضا کریمی؛ عبدالرحیم پیوندی و علیرضا خدادادی.

اعضای کمیته علمی

حجج الاسلام والمسلمین: علی‌همت بناری؛ کمال نادری؛ محمدرضا ضمیری؛ هادی کیانپور؛ لطف‌الله سجادمش؛ ولی‌الله هاشم‌پور و مصطفی محمدی.

اعضای کمیته اجرایی

علیرضا خدادادی؛ حسین کاظمی؛ مجید نجفی؛ محمد زاهد خجسته؛ سلیمان خانجانی رفیع

مرکز بین‌المللی
ترجمه و نشر
المصطفیٰ ﷺ

سخن ناشر

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و در عصر جهانی‌شدن ارتباطات، پرسش‌ها و چالش‌های نوینی در حوزه علوم انسانی فراروی اندیشمندان مسلمان قرار گرفت که برخاسته از مسئولیت دشوار حکومت در این عصر است؛ دورانی که پای‌بندی به دین و سنت در مدیریت همه‌جانبه کشورها بسیار چالش‌برانگیز می‌نماید. از این‌رو مطالعات و پژوهش‌های به‌روز، جامع، منسجم و کاربردی در حوزه دین، بر اساس معیارهای معتبر جهانی و اندیشه‌های ناب و ژرف، بایسته و ضروری است و جلوگیری از انحرافات فکری و تربیتی پژوهندگان حوزه دین، مهم و مورد عنایت بنیان‌گذاران این شجره طیبه، به‌ویژه معمار بزرگ انقلاب اسلامی، امام خمینی علیه السلام و مقام معظم رهبری (دام ظلّه العالی) می‌باشد.

جهانی‌شدن و گسترش سلطه فرهنگی غرب در سایه رسانه‌های فرهنگی و ارتباطی اقتضا دارد که دانش‌پژوهان و علاقه‌مندان به این مباحث، با اندیشه‌های بلند و ارزش‌های متعالی آشنا شوند و این مهم با ایجاد رشته‌های تخصصی، تولید متون جدید و غنی، گسترش دامنه آموزش و تربیت سازمان‌یافته به سرانجام خواهد رسید. این فرایند گاه در پرداختن به مباحث بنیادین و تدوین متون تخصصی تعریف می‌شود و گاه در نگارش بحث‌های علمی، اما نه‌چندان پیچیده و تخصصی به ظهور می‌رسد.

بالندگی مراکز آموزشی در گرو نظام آموزشی منسجم، قانونمند و پویاست. بازنگری در متن‌ها و شیوه‌های آموزشی و پژوهشی و به‌روز کردن آنها نیز این انسجام و پویایی و در نتیجه نشاط علمی مراکز آموزشی و پژوهشی را در پی دارد.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفی علیه السلام

سخن نخست

انقلاب اسلامی ایران که در بهمن ۱۳۵۷ به وقوع پیوست، به اعتراف همه تحلیل‌گران، بزرگ‌ترین حادثه عصر معاصر بوده و تأثیرات شگرفی در ابعاد منطقه‌ای و بین‌المللی داشته است. بی‌گمان، در کنار رهبری داهیانه حضرت امام خمینی علیه السلام و حضور مجاهدانه ملت بزرگ ایران، روحانیت، نقشی بنیادین و تأثیری انکارناپذیر در برپایی انقلاب اسلامی و شکل‌گیری نظام اسلامی داشته، و این مهم، جلوه‌ای از ظرفیت بی‌کران حوزه‌های علمیه در عرصه انقلابی‌گری است.

انقلابی‌گری به معنای دغدغه دینی در اجرای احکام الهی، حضور فعالانه و تأثیرگذار در عرصه‌های اجتماعی و تلاش برای برپایی حکومت اسلامی، از ویژگی‌های جدایی‌ناپذیر حوزه‌های علمیه است که ریشه در تاریخ اسلام و سیره نبی مکرم اسلام صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام دارد که در طول حیات مبارکشان، پیوسته در اندیشه حاکمیت دین خدا بر جامعه و برقراری حکومت اسلامی بوده و در این راه، ناملايمات بی‌شماری چون تهمت و تهدید و زندان و تبعید را به جان خریده و سرانجام هستی خویش را تقدیم پروردگار کرده‌اند.

در عصر کنونی که پس از برپایی نظام اسلامی، منافع جاه‌طلبان بدسرشت به خطر افتاده و دشمن، پرتکاپوتر از گذشته، قلب اسلام را هدف گرفته است، رسالت حوزه‌های علمیه و روحانیت که داعیه تأسی به سیره معصومین علیهم السلام را دارند، بسیار سنگین‌تر شده است. بی‌تردید، عامل مطمئنی که حوزه را بر انجام تکالیف گرانس موفق می‌دارد، روحیه انقلابی و انقلابی‌گری است.

حوزه با این مؤلفه خواهد توانست از فرصتی تاریخی و طلایی که به سبب انقلاب اسلامی و شکل‌گیری نظام اسلامی به دست آورده است، برای تحقق رسالت الهی خود بهره‌برداری کند. از این روست که مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در موقعیت‌های مختلف بر این مؤلفه مهم در حوزه، تأکید کرده و حوزویان را از فاصله‌گرفتن از روحیه و منش انقلابی برحذر داشته‌اند.

مجمع طلاب و فضلاء مسجد سلیمان مقیم قم با حمایت و مشارکت مؤثر مراکز حوزوی، در راستای امتثال اوامر و تحقق منویات رهبر معظم انقلاب اسلامی (مدظله العالی) و با هدف تبیین شاخص‌ها و دست‌یابی به راهکارهایی برای انقلابی‌ماندن حوزه‌های علمیه و گفتمان‌سازی مؤثر در این زمینه، اقدام به برپایی «همایش ملی حوزه انقلابی» کرده است.

در پرتو تلاش خستگی‌ناپذیر دست‌اندرکاران، این همایش دستاوردهای ارزنده‌ای در پی داشته، که از جمله آنها دریافت یک‌صد مقاله در مدت کمتر از سه‌ماه بوده است. این مقالات در روندی کاملاً علمی به‌وسیله ارزیابان صاحب‌نظر، ارزیابی و مقالاتی که امتیاز لازم را کسب کرده بود، جهت نشر در کتاب «مجموعه مقالات همایش ملی حوزه انقلابی» برگزیده شد. در این باره یادآوری دو نکته ضروری است:

۱. کمیته علمی همایش تمام تلاش خود را به‌کار بست تا مقالات دارای نصاب بالاتر را جهت نشر برگزیند. با این حال، احتمال خطای انسانی همیشه وجود دارد و این کمیته خود را مصون از خطا نمی‌داند و بر خود می‌داند از پژوهشگرانی که با ارسال مقاله در همایش شرکت کرده‌اند، اما مقالاتشان امتیاز لازم جهت نشر را کسب نکرده است، نیز قدردانی کند.

۲. مقالات ارائه‌شده بعضاً با نگرش‌ها و رویکردهای متفاوتی نگاشته شده و کمیته علمی همایش با توجه به آزادی اندیشه که مورد تأکید مقام معظم رهبری (دام‌ظله العالی) است، کوشیده است با حفظ امانت، دیدگاه‌های مختلف را بازتاب دهد. از این‌رو، محتوای مقالات، انعکاس دیدگاه‌های صاحبان آنهاست و دست‌اندرکاران همایش صرفاً بازگوکننده این دیدگاه‌ها نیستند.

جلد اول این اثر در اسفندماه سال ۱۳۹۵ منتشر شد و اینک جلد دوم به‌عموم علاقه‌مندان تقدیم می‌شود. ضمن سپاس خاضعانه به درگاه باری تعالی و عنایات حضرت بقیة‌الله الاعظم علیه‌السلام، بر خود لازم می‌دانم از همه مراکز حوزوی و نمایندگان گران‌قدرشان که به‌طور مؤثر در پشتیبانی و اجرای همایش ما را یاری رسانده‌اند، از جمله: مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه سراسر کشور، مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواران، جامعه المصطفی علیه‌السلام العالمية، جامعه الزهراء علیه‌السلام، موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی علیه‌السلام، موسسه آموزش عالی اخلاق و تربیت، مدیریت پژوهش و تحقیقات کاربردی روحانیت، مجمع نمایندگان طلاب و نیز اعضای محترم کمیته علمی و شورای سیاست‌گذاری، به‌ویژه دو شخصیت گران‌قدر، حضرت حجت‌الاسلام والمسلمین آقای سید حسن ربانی و حضرت حجت‌الاسلام والمسلمین آقای حسین بهرامی که در تمام مراحل برگزاری همایش حضور مؤثر و تعیین‌کننده داشته و ضمن مدیریت و راهبری برنامه‌های همایش، مشوق دیگر دست‌اندرکاران این همایش بوده‌اند، سپاس‌گزار می‌کنم.

علی همت بناری

دبیر علمی همایش حوزه انقلابی

فهرست

فصل اول: شاخص‌های حوزه انقلابی

۱۵	شاخص‌های حوزه انقلابی / نصر الله سخاوتی
۱۵	چکیده
۱۵	مقدمه
۱۷	مفهوم‌شناسی
۱۷	۱. انقلاب
۱۸	۲. حوزه علمیه
۲۰	۳. شاخص
۲۰	شاخص‌های انقلابی‌گری
۲۱	۱. پابندی به مبانی و ارزش‌های اساسی انقلاب
۲۲	۲. هدف‌گیری آرمان‌های انقلاب و همت بلند برای رسیدن به آن‌ها
۲۳	۳. پابندی به استقلال کشور
۲۵	۴. حساسیت در برابر دشمن و عدم پیروی از آن
۲۸	۵. تقوای دینی و سیاسی
۳۰	نتیجه‌گیری
۳۱	منابع
۳۳	جهاد و اجتهاد دو شاخصه اصلی حوزه انقلابی / سید میثم میر تاج الدینی
۳۳	چکیده
۳۴	مقدمه
۳۵	شاخصه‌های حوزه انقلابی
۳۷	۱. اجتهاد
۳۹	۲. جهاد
۴۰	انواع جهاد

۴۲	ارتباط انواع سه گانه جهاد.....
۴۴	موانع مجتهد مجاهد و انقلابی .....
۴۵	نتیجه گیری.....
۴۷	منابع .....
۴۹	حوزه انقلابی در تراز مبانی انقلاب اسلامی / محمد حسن تشیع.....
۴۹	چکیده.....
۵۰	مقدمه .....
۵۲	بخش نخست: تبیین مبانی انقلاب اسلامی .....
۵۲	۱. استبدادگریزی ملت ایران.....
۵۴	۲. روحیه استعمارستیزی مردم ایران.....
۵۵	۳. پذیرش قطعی رهبری امام خمینی <small>علیه السلام</small> .....
۵۶	۴. مبارزه برای برقراری حکومت اسلامی.....
۵۷	۵. اعتقاد و التزام به ولایت فقیه عادل.....
۵۸	۶. تلازم اسلامیت و جمهوریت نظام اسلامی.....
۵۸	۷. تفکیک ناپذیری دو اصل آزادی و استقلال .....
۵۹	۸. عنایت به حقوق عمومی ملت.....
۶۰	۹. تلاش برای تحقق وحدت میان جهان اسلام.....
۶۱	۱۰. حمایت از مبارزات حق طلبانه مستضعفین.....
۶۱	بخش دوم: حوزه انقلابی در تراز مبانی انقلاب اسلامی .....
۶۲	۱. تلاش حوزه انقلابی برای حفظ آزادی اندیشه.....
۶۴	۲. اهتمام حوزه انقلابی برای استقلال.....
۶۵	۳. تبیین اندیشه های امام خمینی <small>علیه السلام</small> در حوزه انقلابی.....
۶۹	۴. حوزه انقلابی، حافظ نظام جمهوری اسلامی و ولایت فقیه.....
۷۱	۵. حوزه انقلابی هدایت گر سیاسی؛ نه فعال سیاسی.....
۷۴	۶. مردم سالاری دینی در نگاه حوزه انقلابی.....
۷۷	۷. دفاع از حقوق عمومی مردم از سوی حوزه انقلابی.....
۸۰	۸. پاسخ گویی حوزه انقلابی به نیازهای فکری و علمی.....
۸۲	۹. حوزه انقلابی، پاسدار حقوق ادیان و مذاهب.....
۸۷	۱۰. حمایت از مبارزات حق طلبانه مستضعفان در حوزه انقلابی.....
۸۹	نتیجه گیری.....
۹۴	منابع .....
۹۵	حوزه انقلابی و آزاداندیشی / علیرضا خدادادی.....
۹۵	چکیده.....
۹۶	مقدمه .....
۹۷	چیستی آزاداندیشی.....

فهرست ۹

تعریف حوزه انقلابی.....	۹۷
اسلام؛ آزادی و آزاداندیشی.....	۹۸
نسبت حوزه انقلابی با آزاداندیشی.....	۹۹
«تحرّج»، نقطه مقابل آزاداندیشی، در کلام حضرت امام و رهبر انقلاب.....	۱۰۲
آزاداندیشان برجسته حوزه‌های علمیه.....	۱۰۴
۱. مکتب فلسفی ملاصدرا، نقطه عطف آزاداندیشی در حوزه.....	۱۰۴
۲. امام خمینی <small>قده</small> مجدد و مروج آزاداندیشی در عصر حاضر.....	۱۰۴
ولایت فقیه اوج تبلور آزاداندیشی در تفکر و رفتار امام خمینی <small>قده</small>	۱۰۶
۳. رهبری، نماد روشنفکر دینی و مؤسس کرسی‌های آزاداندیشی.....	۱۰۶
۴. شهید مطهری، شهید راه آزاداندیشی دینی.....	۱۰۸
۵. شهید بهشتی، روشنفکر مکتبی.....	۱۰۹
۶. شهید مفتاح، منادی وحدت.....	۱۱۰
۷. شهید صدر، خلاق در نظریه‌پردازی و آزاداندیشی.....	۱۱۱
نتیجه‌گیری.....	۱۱۴
منابع.....	۱۱۵

فصل دوم: حوزه انقلابی از نگاه بزرگان

مؤلفه‌های حوزه انقلابی از دیدگاه امام خمینی (ره) / ظاهر حیبی.....	۱۱۹
چکیده.....	۱۱۹
مقدمه.....	۱۲۰
مؤلفه‌های حوزه انقلابی.....	۱۲۰
مؤلفه‌های معرفتی حوزه انقلابی.....	۱۲۰
۱. جدا ناپذیری سیاست از دیانت.....	۱۲۰
۲. حضور فعال در اجتماع.....	۱۲۴
۳. آگاهی و بصیرت سیاسی.....	۱۲۶
۴. حاکمیت فقیه در جامعه.....	۱۲۶
مؤلفه‌های عملی حوزه انقلابی.....	۱۲۹
۱. روحیه خدمت‌گزاری به مردم.....	۱۳۰
۲. روحیه ظلم‌ستیزی.....	۱۳۱
۳. استقلال و خودسامانی.....	۱۳۴
۴. تهذیب و خودسازی.....	۱۳۷
۵. متانت و پویایی.....	۱۴۰
نتیجه‌گیری.....	۱۴۱
منابع.....	۱۴۴

۱۴۵	شاخص‌ها و آسیب‌های حوزه انقلابی در اندیشه امام خمینی (ره) / مرتضی طاهری بروجنی
۱۴۵	چکیده
۱۴۶	مقدمه
۱۴۶	بخش اول: شاخص‌های حوزه انقلابی
۱۴۶	۱. حوزه علمیه پایگاه محکم اسلام
۱۴۷	۲. حوزه علمیه و استبدادستیزی
۱۴۸	۳. حوزه علمیه و فقرستیزی و حمایت از محرومان
۱۴۸	۴. حوزه علمیه و در دست داشتن نبض تفکر جامعه
۱۴۹	۵. حوزه علمیه و آشنایی با علوم و مسائل مورد نیاز جامعه
۱۵۰	۷. حوزه‌ها و تحقق عملی فقه در جامعه
۱۵۰	۸. حوزه علمیه و حفظ استقلال
۱۵۱	۱۰. حوزه علمیه و برخورداری روحانیت از زیّ طلبگی و ساده‌زیستی
۱۵۲	بخش دوم: آسیب‌های حوزه انقلابی
۱۵۲	۱. مقدّس مآبی
۱۵۳	۲. انقلابی‌نمایی
۱۵۴	۳. بی‌تفاوتی نسبت به نظام و انقلاب
۱۵۵	۴. جدایی دین از سیاست
۱۵۶	۵. تجزیه و تفرقه میان روحانیت انقلابی
۱۵۷	نتیجه‌گیری
۱۵۸	منابع
۱۵۹	حوزه انقلابی از دیدگاه مقام معظم رهبری / محمد جلالی
۱۵۹	چکیده
۱۶۰	مقدمه
۱۶۲	ضرورت حوزه انقلابی
۱۶۲	۱. وابستگی حرکت انقلابی کشور به حضور روحانیت در صحنه
۱۶۳	۲. نیاز نظام به روحانیت
۱۶۴	۳. تأثیر در سیاست‌های جهانی
۱۶۵	۴. تربیت رهبر و سیاست‌مدار برای نظام اسلامی
۱۶۶	۵. نظریه‌پردازی علما برای نظام اسلامی
۱۶۷	۶. پاسخ‌گویی علما به شبهات
۱۶۸	تعریف حوزه انقلابی
۱۶۸	۱. داشتن علم و تقوا
۱۶۹	۲. برخورداری از شور انقلابی
۱۶۹	۳. حمایت و نصیحت نسبت به نظام
۱۷۰	۴. فکر سیاسی و زمان‌شناسی

۱۷۱	۵. پرهیز از افراط و تفریط.....
۱۷۱	۶. پرهیز از توهین به مقدسات حوزه.....
۱۷۲	۷. صبور، مقاوم و فعال.....
۱۷۲	راهکارهای افزایش روحیه انقلابی در حوزه.....
۱۷۳	۱. مقابله با شبهه افکنی دشمن.....
۱۷۳	۲. مراقبت توسط بزرگان حوزه.....
۱۷۴	۳. درک و فهم ضرورت حوزه انقلابی.....
۱۷۵	۴. تفکر و مواظبت درباره افعال خود.....
۱۷۶	۵. فکر و بررسی در مورد ایجاد روحیه انقلابی در حوزه.....
۱۷۶	موانع ایجاد حوزه انقلابی.....
۱۷۷	۱. دشمنی آمریکا.....
۱۷۷	۲. نفوذ ضد انقلاب در حوزه.....
۱۷۸	۳. طرح شبهات توسط دشمن.....
۱۸۲	۴. منزوی کردن روحانی انقلابی.....
۱۸۲	۵. تهمت افراطی گری به روحانی انقلابی.....
۱۸۳	نتیجه گیری.....
۱۸۴	منابع.....

فصل سوم: آسیب شناسی حوزه انقلابی

۱۸۷	آسیب های حوزه، راهبرد نفوذ / مصطفی آخوندی.....
۱۸۷	چکیده.....
۱۸۸	مقدمه.....
۱۸۹	معنی کاوی نفوذ.....
۱۹۲	دشمنان اسلام و راهبرد نفوذ.....
۱۹۸	اهداف دشمنان از نفوذ.....
۲۰۲	شیوه های نفوذ.....
۲۰۳	نتیجه گیری.....
۲۰۵	منابع.....
	اخلاق انقلابی و انقلاب اخلاقی «آسیب شناسی رویکردها و عملکردهای اخلاقی موجود در حوزه های علمیه» / سعید ابراهیمی.....
۲۰۷	۲۰۷.....
۲۰۷	چکیده.....
۲۰۸	مقدمه.....
۲۱۰	بخش اول: آسیب شناسی رویکردها.....
۲۱۰	۱. یادگیری زبان اخلاق.....
۲۱۲	۲. لزوم استفاده از یافته های پزشکی و علوم اجتماعی.....
۲۱۳	۳. ضرورت وجود برنامه ریزی و اولویت بندی اخلاقی.....

۲۱۶	۴. نفوذ سطحی یا عمیق اخلاق .....
۲۱۷	۵. اخلاق توهم‌زا و جزمی‌گر .....
۲۱۹	۶. ضعف عدم ارائه تعاریف جامع و دقیق از موضوعات و مصادیق اخلاقی .....
۲۲۰	بخش دوم: آسیب‌شناسی عملکردها .....
۲۲۰	۱. اهل بیت <small>علیهم‌السلام</small> ، الگوی نهایی اخلاق .....
۲۲۱	۲. ارائه ادبیات نوین، متنوع و اصیل در اخلاق .....
۲۲۲	۳. اخلاق سیاسی و امنیت اخلاقی .....
۲۲۴	۴. اخلاق در فضای مجازی .....
۲۲۵	۵. نظارت درونی به جای کنترل بیرونی .....
۲۲۷	نتیجه‌گیری .....
۲۳۰	منابع .....